

KYRKNYTT

KÖLA PASTORAT MARS - JUNI 2011

JÖSSE KONTRAKT: NORDMARKINGAR OCH JÖSSHÄRINGAR!

Kontrakt och härad – vad är det för skillnader?

Den värmländska lagen var en variant av Västgötalagen från 1200-talet. Kyrkobalken i Västgötalagen inleddes med orden: "Kristus är först i vår lag. Därefter är vår kristna tro och alla kristna, konung, bönder och alla bofasta män, biskop och alla boklärdade män".

Kontrakt. Under medeltiden fanns det bara en prost över hela Värmland. I mitten av 1500-talet delades Värmland i två kontrakt med var sin prost. Under de följande trehundra åren skedde ytterligare delningar så att man i början av 1800-talet fick den kontraktsindelning som i huvudsak bestod till för drygt 10 år sedan. Därefter har kontrakt försvunnit, tex Gillberga. Thorgny Larsson Lantz, sedan länge prost för Jösse kontrakt, har nyligen också fått Nordmarks kontrakt, (dvs Årjängs kommun) på sin lott.

Härad var en medeltida indelning av Sverige för att i huvudsak bedriva rättsskipning. Så småningom fick häradsrätten även uppgifter utanför juridiken: man handlade vägar, skatter, vargskall (högst aktuellt idag!), val av riksdagsmän. Under 1800-talet koncentrerade man sig alltmer på juridiken. I häradet fanns ett antal socknar som var föregångare till dagens kommuner. Församling var då detsamma som socken. Häradorganisationen har ur administrativ synvinkel försvunnit men lever kvar på folklig nivå och till en viss del i hembygdsrörelsen. Kyrkans indelning i kontrakt har haft anknytning till häradsorganisationen både beträffande namnval och geografisk avgränsning. Men här i Västvärmland finns skillnader.

Järnskogs och Skillingmarks socknar, dvs dagens församlingar, tillhörde **Nordmarks härad** och hade fram till 1936 sitt tingsställe i Långelanda, sedan flyttat till Årjäng, så småningom Arvika och idag Karlstad. Men **Järnskog-Skillingmarks församling** tillhör **Jösse kontrakt** tillsammans med **Köla** som hela tiden ingått i både Jösse härad och kontrakt. I folkmun lever uttrycket nordmarking kraftigt kvar bland de socknar som ingick i Nordmarks härad, bla kanske visande sig

i uppslutningen kring Årjängsmarknaden. Nordmarkingarna i Holmedal m fl socknar har en egen dialekt. Kalla inte människorna i Skillingmark och Järnskog för Jössehåringar, de är Nordmarkingar även om de vilar i famnen på Jösse kontrakt!

Intressant är att det **kyrkliga samarbetet** inte alltid har följt kontraktsgränserna. På 1950-, 60- och -80-talen samarbetade t ex körerna i Järnskog med körer i Nordmarken men så är det inte nu. Däremot har Järnskog varje sommar i slutet av juli en gudstjänst tillsammans med Karlanda ute på Finnskogen, ett samarbete som funnits sedan över 60 år.

Eskoleja Uligama, det låter som en mystisk besvärjelse typ sim-sala-bim men är platsen för en av Finnskogens större händelser under året. Det är den årliga gudstjänsten tillsammans med Holmedal-Karlanda församling. Här passerade på medeltiden en pilgrimsväg till Nidaros. Eskoleja kommer av ordet Edskogsleden, dvs vandringsleden över Edaskogen som ligger på riksgården. Edskogsleden har i folkmun under århundradena omvandlats till Eskoleja, kanske var också detta ord annorlunda på 1200-talet. Uligama har härletts till beteckningen Heliga Lekamens kapell som skall ha legat vid sydspetsen av Norra Yxesjön och som användes av pilgrimerna. Heliga lekamen blev i folkmun så småningom Uligama. Men det finns också andra tolkningar.

När man för flera hundra år sedan skulle **bygga kyrkor i Järnskog och Skillingmark** så avgjordes kyrkornas placering på följande sätt: uppe vid gränsen mot Norge fästes en hästsko i ena änden på en stock. På en annan stock spikade man fast ett skilling-mynt. Stockarnas kastades i ett vattendrag och där de flöt iland byggdes kyrkorna. Stocken med hästskon hamnade i Stommen där Järnskogs första kyrka byggdes, någon kilometer väster om dagens kyrkplats. Stocken med skillingen landade i Klevan där Skillingmarks första kyrka uppfördes.

Anders Överby

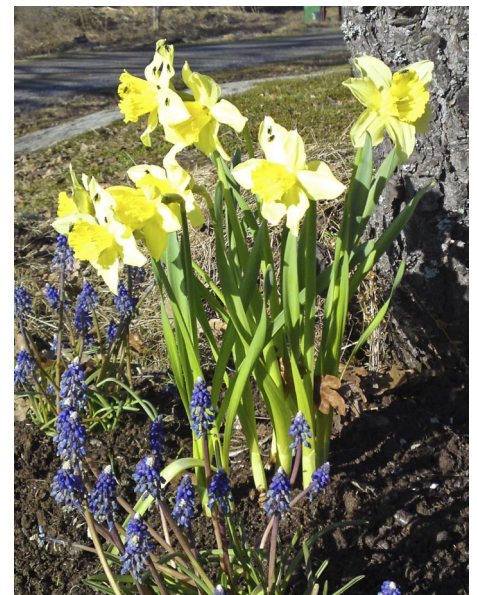

Foto: Carin

Svenska kyrkan

KÖLA PASTORAT

Pastorexpeditionen i Köla pastorat 670 40 ÅMOTFORS

Öppettider:

Tisdagar och torsdagar kl. 10.00 - 14.00

Telefon 320 03

Telefax 321 04

Kyrkoherde Carin Sahlén Axelsson,
Järnskogs prästgård (även fax) 100 24

Mobiltelefon 070-657 61 11

Komminister Günter Hölscher
Bostad 400 06

Mobiltelefon 070-630 51 97

Kantor Bo Morfeldt 207 42

Kantor Kjell-Arne Öman 0570-201 49

Kanslist Lena Sjöberg, bostad 401 81

Kyrkonämndens ordf., Wiveca Axelsson 340 05

Mobiltelefon 070-577 56 03

Fastighets- och upphandlingsansvarig å 25%,
Kjell-Ove Larsson 070-513 04 84

Övriga telefonnr se respektive församling i Kyrknytt.

kola.pastorat@svenskakyrkan.se

www.kolapastorat.se

MARS**1 mars, tisdag**19.00 *Kyrkokören*, varje vecka, församl.hem**6 mars, Fastlagsöndag**11.00 *Gudstjänst på Kiöln*, Hembydsgården;

A. Överby, kaffe o semlor, sång

8 mars, tisdag15.30 *Konfirmandgruppen*, varje vecka**10 mars, torsdag**11.00 *Kölatimmen***13 mars, 1 sönd i fastan**11.00 *Söndagsmessa* C. Sahlén Axelsson**20 mars, 2 sönd i fastan***Se Järnskog***24 mars, torsdag**11.00 *Kölatimmen***26 mars, lördag**16.00 *Lundsbergs Hembydsgård*;

Underhållning med Köla kyrkokör;

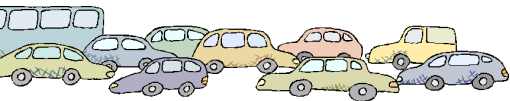
Servering, lotterier mm

27 mars, Jungfru Marie Bebådelsedag18.00 *Pastoratsgudstjänst*; medverk. Köla

konf.grupp m ledare & präster. Kyrkfika

30 mars, onsdag19.00 *Fasteandakt på Kiöln*,

Hembydsgården, G. Hölscher

**KYRKSKJUTSAR
inom Köla pastorat**

Vi fortsätter med kyrkskjutsarna – men med ett litet förtydligande: skjutsarna gäller enbart inom pastoratets gränser. Det är kyrkorådets ledamöter med flera som ställer upp och skjutsar till respektive kyrka. Kyrkskjuts beställs i Köla genom Wiveca Axelsson, tel. 34005, 070-577 56 03; i Järnskog genom Kermith Myrvold, tel. 15018, 070-570 15 13 och i Skillingmark genom Jan Böhn, tel. 41047, 070-543 62 99 senast torsdag, aktuell vecka.

APRIL**3 april, Midfastosöndag**11.00 *Familjegudstjänst* – ”5 bröd och

2 fiskar”, A. Överby, C. Sahlén Axelsson.

Efter gtj. brödauktion och servering

6 april onsdag10.30 *Älvgården*, andakt**7 april, torsdag**11.00 *Kölatimmen***10 april, 5 sönd i fastan***Se Skillingmark eller Järnskog***14 april, torsdag**19.00 *Fasteandakt* i Lässeruds badhus,

A. Överby

17 april, Palmsöndagen18.00 *Palmsöndagsgudstjänst*, G. Hölscher**21 april, Skärtorsdag**18.00 *Skärtorsdagsmessa* med altarets

avklädande, C. Sahlén Axelsson

22 april, Långfredag11.00 *Långfredagsgudstjänst*, A. Överby**24 april, Påskdagen**11.00 *Påskdagsgudstjänst*, Köla kyrkokör; A.

Överby. Efter gtj. påskbuffé i förs.hemmet.

25 april, Annandag Påsk*Se Järnskog***28 april, torsdag**11.00 *Kölatimmen***30 april, Valborgsmässoafton**

19.30 Vårsång av Köla kyrkokör, Köla man-

skör samt Eidskogs Janitjare; B. Morfeldt, T.

Lundberg. Därefter fackeltåg till Kalvudden

med sedvanligt värfirande. C. Sahlén

Axelsson/G. Hölscher

Köla kyrka med gamla kyrkporten.

Foto: Lena

MAJ**1 maj, 2 sönd i påsktiden***Se Skillingmark***8 maj, 3 sönd i påsktiden**14.00 *Familjegudstjänst* tills. med Adolfsfors

skola; Utdelning av Barnens Bibel, korvgrill-

ning, uteaktiviteter, A. Överby, C. Sahlén

Axelsson

12 maj, torsdag11.00 *Kölatimmen***15 maj, 4 sönd i påsktiden**15.00 och 18.00 ”*Jazz i Köla kyrka*”;

Magnolia Jazzband, Oslo; C. Sahlén

Axelsson; För info/ biljetter mm v. g. ring

Mona Eriksson 0571-32097 eller Karl-Erik

Fahlstad 070-6995114

18 maj, onsdag10.30 *Älvgården*, andakt**22 maj, 5 sönd i påsktiden***Se Järnskog eller Skillingmark***26 maj, torsdag**11.00 *Kölatimmen***28 maj, lördag**11.00 *Konfirmationsgudstjänst* med mässa,

C. Sahlén Axelsson, G. Hölscher, Köla

kyrkokör m.fl.

29 maj, Bönsöndagen14.00 *Konfirmationsgudstjänst med mässa*,

C. Sahlén Axelsson, G. Hölscher,

Skillingmarks kyrkokör m.fl.

JUNI**2 juni, Kristi Himmelfärdsdag***Se Skillingmark***5 juni, sönd före pingst***Se Järnskog***9 juni, torsdag**

ev. resa Järnskestömma/ Kölatimmen

12 juni, Pingstdagen11.00 *Pingsdagsgudstjänst*, A. Överby**17 juni, fredag***Skolavslutning***19 juni, Heliga tref. dag***Se Järnskog***26 juni,****Den helige Johannes Döparens dag**18.00 ”*Musik i sommarkväll*”- Köla församl. i

samarbete m hembydsgörelsen. Se vidare

annonsering.

29 juni, onsdag10.30 *Älvgården*, andakt**TELEFONLISTA**

Vaktmästare Daniel Christiansson	320 11 (även fax)
Mobil	070-661 49 21
Bostad	321 59
Församlingshemmet	320 11
Församlingsvård Elisabet Ånsberg	320 05
Barnverksamhet – se Järnskog	
Arbetskr.ordf. Irma Fogderud	330 88
Kyrkorådets ordf. Wiveca Axelsson	340 05
Blomsterfonden: Lena Sjöberg	320 03 el. 401 81
Postgiro	36 48 47 - 4
Trädfonden; exp.	320 03
Postgiro	12 18 75 - 9

”Tidevarv komma, tidevarv försvinna, släkten följa släktens gång...”**Döpta, Vigda och Avlidna i Köla pastorat perioden okt. 2010 – jan. 2011****Döpta Köla**

Annie Portén

Theodor Jonasson

Tilde Jorälv

Lucas Evensen

Ellen Nilsson

Emma Lindblad

Döpta Järnskog

Leia Käller

Linus Ramstad

Döpta Skillingmark

Herman Haneborg

Vigda Köla

Pernilla Schyman o Johan Portén

Jessica Fors o Kennet Gustafsson

Vigda Järnskog

Vibeke Torseth o Björn Marius Kärvatn

Sandra Johansson o Roger Johansson

Välsignelse över ingången äktenskap:

Cecilia Jeverstam och Adam Säll

Avlidna och begravda Köla

Rolf Nilsson

Birgit Persson

Irene Heim Saeböe

Astrid Lindblom

Olof Magnusson

Elsie Jansson

Yngve Karlsson

Björg Höglund

Bernt Vadman

Gunnar Axelsson

Avlidna och begravda Järnskog

Ella Bengtsson

Reidun Jacobsen

Aina Johansson

Sigrid Karlsson

Avlidna och begravda Skillingmark

Arne Persson

Leif Bergerud

Lilly Arntsson

Sven-Erik Persson

MARS

1 mars, tisdag

19.00 *Kyrkokören*, varje vecka, församl.hem

3 mars, torsdag

15.15 *Unga Röster*, varje vecka

6 mars, Fastlagsöndag

Se Köla eller Skillingmark

7 mars, måndag

10.00 *Arbetskretsen* i förs.hem

10.00 *Barn/Föräldragruppen*, varje vecka

15.00 *Konfirmandgruppen*, varje vecka

8 mars, tisdag

14.45 *Hiernegården*, andakt

12 mars, lördag

18.00 *Musikgudstjänst*; Järnskögs-Skillingmarks kyrkokörer m fl., G. Hölscher

13 mars, 1 sönd i fastan

Se lördag

20 mars, 2 sönd i fastan

18.00 *Söndagsmessa*, C. Sahlén Axelsson

22 mars, måndag

16.00 *Arbetskretsen* i hemmen; Siv; förs. hemmet

27 mars, Jungfru Marie Bebådelsedag

Se Köla

29 mars, tisdag

11.00 *Jarnskestönna*

ÅRETS "JARNSKINGAR" 2010:
Elin och Mikael i Järnskögs kyrka

TELEFONLISTA

Vaktmästare Nils-Erik Åhlander	100 14 (även fax)
Mobil	070-342 39 44
Bostad	104 21
Församlingshemmet	103 85
Barnverksamhet Silvia Handzic	0573-620 19
Arbetskretsens ordf. Inez Hjalmarsson	107 63
Kyrkorådets ordf. Erik Sjöberg	102 71
Kondoleanser:	
Blomsterfonden; Lena Sjöberg	320 03 el. 401 81
Postgiro	17 78 59 - 6
Svenska Kyrkans Internationella arbete	100 14
SKUT o Barncancerfonden	100 24

APRIL

2 april, lördag

Brödförsäljning, fasteinsamling

15.00 *Tipspromenad*

16.00 "5 bröd och 2 fiskar"- *Gudstjänst*, C. Sahlén Axelsson, A. Överby, kyrkfika

3 april, Midfastosöndag

Se Köla

5 april, Tisdag

14.45 *Hiernegården*, andakt

10 april, 5 sönd i fastan

18.00 *Kvällsgudstjänst*, A. Överby

11 april, måndag

10.00 *Arbetskretsen* i förs.hem

17 april, Palm söndagen

11.00 *Palm söndagsgudstjänst*, G. Hölscher

19 april, tisdag

11.00 *Jarnskestönna*.

14.45 *Hiernegården*; Mässa i stilla veckan, C. Sahlén Axelsson

21 April, Skärtorsdag

19.30 *Ekumenisk Skärtorsdagsmessa* med altarets avklädande, C. Sahlén Axelsson

22 april, Långfredag

15.00 "Inför korset", *Långfredagsgudstjänst*, A. Överby

23 april, Påskafton

23.00 "Kristus är uppstånden..."; Påsknattsmässa, C. Sahlén Axelsson, K-A Öman m.fl.

24 april, Påskdagen

Se påskafton

25 april, Annandag Påsk

15.00 *Ekumenisk Gudstjänst* i Klippans Missionshus – se annons

26 april, tisdag

16.00 *Arbetskretsen* i hemmen, hos Kajsa

30 april, Valborgsmässoafton

19.30 *Ekumenisk Valborgsmässofirande*; Musikgtj. i kyrkan, K-A Öman, A. Överby m fl. Servering och därefter sedanvanligt vårfirande vid brasan med värsång av ekumeniska kören, värtal av Johanna Söderberg och fyrverkeri. – se vidare annonsering

MAJ

1 maj, 2 i påsktiden

Se Skillingmark

8 maj, 3 sönd i påsktiden

11.00 *Gudstjänst för alla* med efterföljande födelsedagskalas. Särskild Inbjudan sänds ut till alla födelsedagsbarn med åldern: 80, 85, 90 år och däröver. C. Sahlén Axelsson, A. Överby m.fl.

9 maj, måndag

10.00 *Arbetskretsen* i förs.hem

15 maj, 4 sönd i påsktiden

Se Köla eller Skillingmark

17 maj, tisdag

14.45 *Hiernegården*, andakt

22 maj, 5 i påsktiden

11.00 *Söndagsmessa*, G. Hölscher

29 maj, Bönsöndagen

11.00 *Konfirmationsgudstjänst med mässa*, C. Sahlén Axelsson, G. Hölscher, Järnskögs kyrkokör m.fl.

JUNI

2 juni, Kristi Himmelfärds dag

Se Skillingmark

5 juni, sönd före pingstafton

18.00 "En hymn går opp, med fröjd och hopp..."; Musikgudstjänst tills. med Pastoratskören. K-A Öman, B. Morfeldt, G. Hölscher m fl.

7 juni, tisdag

14.45 *Hiernegården*, andakt

12 juni, Pingstdagen

Se Köla eller Skillingmark

16 juni, torsdag

Skolavslutning

17 juni, fredag

Skolavslutning

19 juni, Heliga trefaldighets dag

18.00 "I denna ljuva sommartid..."; kvällsgudstjänst i ord och ton. M. Olsson, G. Hölscher m.fl.

25 juni, Midsommardagen

13.00 *Ekumenisk friluftsgudstjänst* vid Stommens gamla kyrkplats, A. Överby m fl. Kyrkkaffe på Hembygdsgården efter gtj. (vid regn sker allt på Hembygdsgården)

26 juni,

Den helige Johannes Döparens dag

Se Köla

Fastekampanjen 2011

Fastekampanjen är en av Svenska kyrkans största årliga insamlingskampanjer och återkommer varje år vid samma tidpunkt, fastlagsöndagen – palmsöndagen. 2011 börjar kampanjen den 6 mars och avslutas den 17 april.

www.svenskkyrkan.se/internationelltarbete

Ge en gåva!
90 01 22 93 Pg
900-1223 Bg

ALLT

för att utrota hungern.

Svenska kyrkan
INTERNATIONELLT ARBETE

MARS**2 mars, onsdag**11.00 *Syföreningen* i Bruksgården**3 mars, torsdag**19.00 *Kyrkokören* i Bruksgården, varje vecka**6 mars, Fastlagsöndagen**16.00 *Gudstjänst i Bruksgården*; kaffe och samlor, sång, A. Överby**13 mars, 1 sönd i fastan**16.00 *Musikgudstjänst* med tema Dag Hammarskiöld; L-G Holmström, M. Brodin, G. Hölscher
- se vidare annonsering**16 mars, onsdag**11.00 *Syföreningen* i Bruksgården**20 mars, 2 sönd i fastan***Se Järnskog***27 mars, Jungfru Marie Bebådelsedag***Se Köla***30 mars, onsdag**11.00 *Syföreningen* i Bruksgården**APRIL****3 april, Midfastosöndagen***Se Köla***10 april, 5 sönd i fastan**11.00 *Musikgudstjänst*, Skillingmarks kyrkokör och Ulf Pehrsson, solist sjunger "Pelle Karlsson sånger". Andakt: A. Överby**13 april, onsdag**11.00 *Syföreningen* i Bruksgården**17 april, Palmsöndagen**16.00 *Palmsöndagsgudstjänst*, G. Hölscher. Kyrkkaffe, brödlotteri mm efter gtj.**21 april, Skärtorsdag**16.00 *Skärtorsdagsmessa* med altarets avklädande, C. Sahlén Axelsson**22 april, Långfredag***Se Köla eller Järnskog***24 april, Påskdagen**11.00 *Påskdagsgudstjänst*, Skillingmarks kyrkokör, G. Hölscher. Påsklunch i Bruksgården**25 april, Annandag Påsk***Se Järnskog***27 april, onsdag**11.00 *Syföreningen* i Bruksgården**30 april, Valborgsmässafton***Se Köla eller Järnskog***TELEFONLISTA**

Vaktmästare Leif Norell	401 07 (även fax)
Mobil	070-661 48 24
Bostad	321 07
Bruksgården	401 20
Barnverksamhet - se Järnskog	
Arbetskretsens ordf. Grazyna Ingelsrud	410 87
Kyrkorådets ordf.	se Järnskog
Blomsterfonden: Gry Josefsson	410 58
Postgiro	41 71 48 - 4

MAJ**1 maj, 2 i påsktiden**11.00 *Påskens vittnen* - gudstjänst i kyrkan, G. Hölscher**8 maj, 3 i påsktiden***Se Köla eller Järnskog***11 maj, onsdag**11.00 *Syföreningen* i Bruksgården**15 maj, 4 i påsktiden**11.00 *Gudstjänst*, G. Hölscher**22 maj, 5 i påsktiden**16.00 *Söndagsmessa*, G. Hölscher**29 maj, Bönsöndagen***Se Järnskog eller Köla***JUNI****2 juni, Kristi Himmelfärdsdag**14.00 *Gudstjänst* vid Klevans gamla kyrkplats tills. med Charlottenbergs musikkår. C. Sahlén Axelsson. Efter gtj. korvgrillning hos Lena S. på Sundet, vid regn i kyrkan**5 juni, Sönd före pingst***Se Järnskog***12 juni, Pingstdagen**8.00 *Gökotta vid Pätfeldt-stugan*, Skillingmarks kyrkokör, blåsorkester, K-A Öman, H. Schøien, A. Överby m.fl. Servering. Medtag sittunderlag**19 juni, Heliga trefaldighets dag***Se Järnskog***25 juni, Midsommardagen**11.00 *Gudstjänst* på Hembygdsgården, A. Överby m.fl. Kaffe i Bruksgården**26 juni, Den helige Joh. Döparens dag***Se Köla*

Konfirmander på väg in i Köla kyrka

Foto: Carin

DÅTID - NUTID - FRAMTID...

Dagar med snö och kyla är fortfarande dominerande när dessa rader skrivs, det känns ibland som om dagarna inte alls blir ljusare trots att vi vet att det är så, det känns som om värtecknen kommer att dröja. Istappar har vi, men snödroppar saknar vi. Kanske är det utmärkande för oss människor att vi många gånger längtar efter det vi inte har, åtminstone när vi vet vad vi har att förvänta oss. Naturens gång - den känner vi och känner oss trygga med. Så är det med livet självt också. När det sker som vi är vana vid, då inger det oss trygghet; vi har rutiner och förhållningssätt som gör oss trygga. När något däremot förändras eller kommer att förändras då blir vi otrögga, osäkra, kanske t o m rädda. Inom kyrkans liv finns alltid en spänning av både trygghet och rädsla - vi vill bevara det vi är vana vid samtidigt som förändringar av olika slag alltid sker. Just nu är kyrkan i hela vårt land inne i en period av omdaning; det är nu som vi märker och känner av skiljandet mellan kyrka och stat allt tydligare, inte minst ekonomiskt. Vi behöver bärkraftiga enheter. Detta har resulterat i mer och fler sammanslagningar och allt större enheter. Önskvärt är att pastorats- och kommun gränser blir desamma. Karlstad stift har lagt fram ett förslag där Köla och Eda pastorat bör slås samman till en enhet liksom Arvika pastorat med dess omkringliggande orter blir till en enhet. Om detta sker kommer Jösse kontrakt, den större enhet som förenar de olika församlingarna och pastoraten, i framtiden att innehålla 2 pastorat; Eda och Arvika pastorat. Inför en sådan förändring finns många olika känslor men samtidigt så vet vi att "kyrkan mitt i byn" - den står där den står. Kyrkan är där folket är. Den tyngdpunkten kan aldrig förskjutas och därför behöver vi inte känna oro inför framtiden.

Vårhälsningar från Carin

NORSKA MEDBORGARE !

Välkomna till Köla pastorat! Om man flyttat från Norge till Sverige så blir man INTE automatiskt medlem i svenska kyrkan. För detta krävs en aktiv handling som allra enklast kan utföras via ett telefonsamtal! Ring pastorsexp. i Köla, tel. 32003 och berätta att Ni vill bli medlemmar i svenska kyrkan - då skickar vi ut en blankett för ansökan om medlemskap som ni fyller i och sedan skickar tillbaka till exp. Medlemskapet registreras och ni får en bekräftelse på detta från oss.